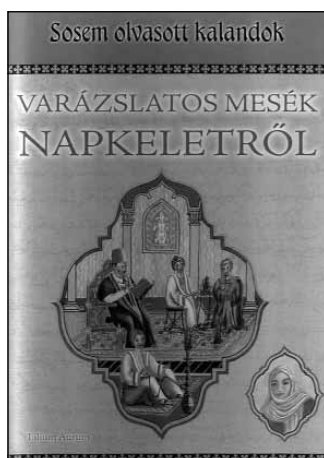

Varázslatos mesék dunaszerdahelyi közvetítéssel

(„ha hatalmasok hátsójába bújsz,
bajtól, csapástól az sem ment meg!”)

Varázslatos mesék
Napkeletről, Lilium Aurum,
Dunaszerdahely, 2009

Jó éjszakát! – írom, de most azt kérem, a szeretet jegyében váltott, összhazai, osztársadalmi, összcsaládi jóéjszakát-pusztit ne a villanyoltás kövesse, hanem vegyünk meséskönyvet a kezünkbe.

Nekem jó évtizede került először a kezembe. Férjemmel hivatalosak voltunk Dunaszerdahely egyik nemzetközileg is jegyzett fontos eseményére: a Vámbéry-konferenciára. A tudós előadások idején adták a kezembe ezt a kis „meséskönyvet”, amelynek legrégebbi kézirata a sors véletlene révén Magyarországon játszik bújócskát. Többszörös újrafelfedezése után éppen ebben a szellemi pezsgésű városban válthatott alakot, magyar mesévé lényegült egy műfordító-mesemondó kollégánk és barátunk jóvoltából. Jó emlékekkel távoztunk az organikus építészet jegyeit magán viselő épületek sokaságából, a Makovecz Imre megálmodta nagyszerű városból. Ez a kis könyvecske

pedig segített életszemléletünk újratervezésében ezt követően. Engedd meg, kedves olvasóm, hogy a városhoz fűzött emlékezésként hívjam fel figyelmedet nagyszerűségére annak emlékeként, hogy létrejött környezetében pár napra jól érezhettük magunkat. Átadom neked mindig derűvel!

Mintha nekünk írták volna! Megírásának apropója pedig dobogós helyezésünk lenne a pesszimizták világranglistáján.

Eltöprengünk-e azon, hogyan érdemeltük ki, hogyan jutottunk idáig? Vagy „Se ki! Se bel!” állapotú kis bárkánkban csak üldögélünk ölbe tett kézzel, jó szelet várva?

– Mit is tehetnénk?

– Semmit sem tehetünk! – sóhajtozva.

De valóban így van ez? Olvasgassuk csak ezeket a tizedik századi arab meséket! Mindegyiknek a végén egy-egy külön tanulságot hagynak örökségül az olvasó utókorra a mesemondók. Gyermekes lelkesedéssel olvasom mindegyiket. Mindegyik tetszik, mert örök érvényű a mondandója. Élni, igazán boldognak lenni az erkölcsi kódok betartása nélkül, bárha kifizetődőnek, sőt kivitelezhetőnek tűnik is, mégsem lehet sokáig. A kultúrák kölcsönhatásában alakultak varázslatos mesékké, gyöngyszemekké az ezt a tapasztalatot sugárzó történetek.

Amint Hazai György Előszavából megtudjuk, az eredeti címe a gyűjteménynek: „*Ferec bad es-sidde*”, azaz „Borúra derű”. 1773-ban talált a gyűjteményre a francia Kelet-kutató Antoine Galland. Bár a mesék az *Ezeregyéjszakát* megelőzőek, mégis Európában kevésbé lettek ismertek, és hamar feledésbe is merültek. Dunaszerdahely világismertségű szülöttének, Vámbéry Árminnak köszönhető újrafelfedezésük. „1901-ben német nyelven ismét bemutatta a művet, pontosabban annak legrégebbi, Budapesten őrzött kéziratát. E könyvben török nyelven közzétette annak egyik fejezetét.”

„Ismét több mint egy évszázadnak kellett elmúlnia, hogy ez a páratlan értékű kézirat, ma ismert legrégebbi kézirata, 2006-ban napvilágot láthatott. Lehete-e nagyobb öröm e kiadás gondozója számára, hogy ezt követően nyomban napvilágot lát egy, a mesegyűjteményből készült válogatás magyar fordítása, s e kiadásra a Vámbéry szülővárosában működő magyar nyelvű kiadó, a Liliium Aurum gondozásában kerül sor.”

A „minden rosszban van valami jó” szellemében készült a magyar fordítás is. „Soós Tamás fordítása alapján a meséket újramondta Tóth László.” A huszonegyedik századra, és főként a magyar emberek számára lassan teljesen elfelejtett életszemléletet úgy éleszti fel ez az „újramondás”, mintha a történetek napjainkban játszódnának, és úgy érezzük, hogy bármikor velünk, körülöttünk is megtörténhetnének. Az egyik mesevégi tanulság bölcsessége nagy igazsága miatt, kedvencem a következő lett:

„Jól jegyezd meg e sorok olvasója: Ne számíts arra, hogy pénz, vagyon, padsahi uralom életfogytiglan tartanak. Hiszen trón és koldusbot, nincstelen dervis és gazdag úr közt nem nagy az út. Megpróbáltatás és megnyugvás – egymást váltják a világban, akkor is, ha te már rég nem leszel. Emlékké válnak a dicső tettek – kár rájuk mindenáron törekedned. A fő, hogy tudományban sokasodjál. S bár az aggodalom és óvatosság minden helyzetben hasznos, nem árt, ha megjegyzed: ha hatalmasok hátsójába bújssz, bajtól, csapástól az sem ment meg!”

Ezzel szemben a boldogság akarása mindig meghozza gyümölcsét. A gödör alja vagy a kiút szeglete? Nem mindegy ki hogyan tekint körül. Példászerűen például így:

„– Ó, Allah, nem mutathatsz ennél kedvezőbbet?”

Azonnal felismerte helyzete kilátástalanságát, és tehetetlenségében sírva fakadt. Majd összeszedte minden erejét, ilyenképpen nyugtatta magát: „Bár nincs nálam a megoldás kulcsa, a türelem talán kezembe adja.” Azután elkezdődnek a „most már nem adhatjuk fel” küzdelmek, még akkor is, ha az ellenfél olyan, hogy „hózzá hasonló gonosz se égen, se földön”.

„A megpróbáltatások története mindig hosszú”, de mindig akad valaki, aki segítség lehet, hisz valamilyen hasonló nehézségében, maga is társat keresve, egymásra találhatnak és becsületes szövetséget köthetnek. Együtt emelkedhetnek életük gödréből. Még akár a „tevemadár” is felszárnyal velük, bármit is fondorkodtak ki az ellenük fenekedők, hadd nyíljanak meg az ártatlanul bekasztilizottak előtt a börtönajtók.

Kedvesség? Udvariasság? Ártatlanság? Igazság? Jóság? Általában győznek ezekben a varázslatos mesékben. Ha pedig nem, akkor is az ember számára csak ezek az utak ajánlottak az egyik mese tanulsága szerint: „A Jóság nem hoz mindig hasznot Neked, de Hitványsággal mindened elveszítheted!”

Elveszítheted a legnagyobb kincsed, a tiszta lelkiismeretet, az én mindent úgy tettem, amint rám bízott örömét, és meg kell tapasztalnod, hogy mit ér, ha kincseid között bírhatod akár a világ legdrágább tükrét is, ha nem mersz abban szembenézni önmagaddal...

Mint ahogyan a tanácstalan tanácsadók nem segíthetnek a hatalmasokon, ugyanúgy a hatalmasok hátsójában sem lehet megbújni, mert biztonságot, higgyük el, a legkevésbé ott találni...

Évszázadok tapasztalata ez, és „nem a kavargó sivatagi homokon áttetsző látomás”,

Se ki! Se be! – útitársaim a kis bárkánkban, gondoljátok, most már ideje befejezmem, és azt mondanom, hogy Szép álmokat! Jó éjszakát!

Minden bizonnyal ezt kéne tennem! És mégse teszem! Mert addig változatlan megmarad, nem javul, de ha van még hová, hát akkor tovább is romlik a Se ki! Se be! Mindaddig, míg el nem kezdünk összehangolt mozdulatokkal, együtt, biztos part felé evezni...

Kár, hogy ez a könyv, mint ahogyan a Liliium Aurum Kiadó hasonlóan fontos és rangos többi kötete sem, nem került eddig a hazai könyvpiacra.

Dobos Marianne

LIPCSEY GYÖRGY SZOBRA